

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત
આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭
એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)
Organized Markets - I

તારીખ : ૦૧/૦૬/૨૦૧૭

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :

કુલ ગુણ : ૫૦

- પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર જાઓ. (૧૦)
- (૧) સહકારી માર્કેટીંગ એટલે શું ?
- (૨) વર્ગીકરણ એટલે શું ?
- (૩) હાજરના સોદા અને વાચદાના સોદા વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.
- (૪) પતાવટ ગૃહ એટલે શું ?
- (૫) રોકાણ એટલે શું ?
- પ્રશ્ન : ૨ સંગઠિત બજારનો અર્થ આપી સંગઠિત બજાર પર ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજીની અસર સમજાવો. (૧૩)
- અથવા
- પ્રશ્ન : ૨ (અ) નિયંત્રિત બજારના હેતુઓ અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. (૦૬)
- (બ) ડિપોઝીટરી સિસ્ટમના ફાયદાઓ જણાવો. (૦૭)
- પ્રશ્ન : ૩ (અ) પ્રમાણીકરણના લાભ અને ગેરલાભ સમજાવો. (૦૬)
- (બ) શેરની કિંમતોને અસર કરતા પરિબળો (૦૭)
- અથવા
- પ્રશ્ન : ૩ (અ) સહાનો અર્થ આપી સહાના લક્ષણો જણાવો. (૦૬)
- (બ) આર્થિક વિકાસમાં શેરબજારની ભૂમિકા સમજાવો. (૦૭)
- પ્રશ્ન : ૪ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (૧૪)
- (૧) SEBI ના હેતુઓ
- (૨) સંગઠિત અને અસંગઠિત બજાર વચ્ચેનો તફાવત
- (૩) ભાવ તફાવતના સોદાઓ
- (૪) શેર બજારના વિવિધ મધ્યસ્થિઓ

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત
આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭
એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)
નાણાકીય સંચાલન

તારીખ : ૦૪/૦૬/૨૦૧૭
સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :
કુલ ગુણ : ૫૦

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર જાઓ. (૧૦)

- (૧) નાણાકીય સંચાલનનો અર્થ આપો.
- (૨) મૂડી માળખાનો અર્થ સમજાવો.
- (૩) ખાનગી ભરણું એટલે શું?
- (૪) પુનઃ વરદી બિંદુ એટલે શું?
- (૫) કાર્યશીલ મૂડીના સંચાલનનો અર્થ સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૨ (અ) જાહેર ભરણાની વિધિ સમજાવો. (૦૭)

(બ) મૂડી માળખાની ચોખ્ખી કામગીરી આવકનો અભિગમ સમજાવો. (૦૭)

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ (અ) નાણાં બજારના સાધનો જણાવો. (૦૭)

(બ) મૂડી માળખાની અસર કરતાં પરિબલો જણાવો. (૦૭)

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પૈકી ગમે તે બે સમજાવો. (૧૪)

(અ) રોકડ બજેટના લાભો

(બ) શાખનિતિના ચલો

(ક) અબક વિશ્લેષણ પદ્ધતિ

પ્રશ્ન : ૪ (૧) નીચેના પૈકી ગમે તે એક સમજાવો. (૦૬)

(અ) કિંમત ચૂકવણીની શરતો સમજાવો.

(બ) ઈન્વેન્ટરી અંકુશની આર્થિક વરદી જથ્થાની પદ્ધતિ સમજાવો.

(૨) મીરાં લિમિટેડની નીચેની ચીજ વસ્તુનો સમાવેશ થાય છે. કંપની ABC વિશ્લેષણનો ઉપયોગ કરવા માંગે છે. કેવી રીતે કરવું સમજાવો. (૦૬)

ચીજવસ્તુઓ	એકમો	એકમ દીઠ કિંમત (રૂ.)
૧	૪૦૦૦	૭૦
૨	૨૦૦૦	૧૦૦
૩	૮૦૦૦	૨
૪	૫૦૦૦	૧૦
૫	૪૫૦૦	૧
૬	૪૦૦૦	૩
૭	૩૫૦૦	૯
	૩૧,૦૦૦	

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત
આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭
એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)
વ્યૂહાત્મક સંચાલન

તારીખ : ૦૬/૦૬/૨૦૧૭

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :

કુલ ગુણ : ૫૦

- પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર જાઓ. (૧૦)
- (૧) વ્યૂહરચનાના ઉદ્ભવસ્થાનો જણાવો.
- (૨) ઇંદાકીય પર્યાવરણ વિશ્લેષણની પ્રક્રિયા જણાવો.
- (૩) વૈશ્વિકીકરણથી થતા લાભો જણાવો.
- (૪) મૂલ્ય સાંકળ વિશ્લેષણની પ્રાથમિક પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (૫) વ્યવસ્થાતંત્રીય સમીક્ષા એટલે શું?
- પ્રશ્ન : ૨ (અ) વ્યૂહાત્મક સંચાલન એટલે શું? તેના લક્ષણો વર્ણવો (૦૬)
- (બ) સિનર્જિસ્ટિક અસરો તેમજ અબ્જેડ સામર્થ્યનો ખ્યાલ સમજાવો. (૦૭)
- અથવા
- પ્રશ્ન : ૨ (અ) વ્યૂહરચનાની વિવિધ સપાટીઓ ટૂંકમાં સમજાવો. (૦૬)
- (બ) વ્યવસ્થાતંત્રીય સમીક્ષાની પ્રક્રિયા વર્ણવો. (૦૭)
- પ્રશ્ન : ૩ (અ) વૈશ્વિકીકરણના ભયસ્થાનોની ચર્ચા કરો (૦૬)
- (બ) ઇંદાકીય એકમનું પુનઃ ઈજનેરીકરણ સમજાવો. (૦૭)
- અથવા
- પ્રશ્ન : ૩ (અ) ટર્ન-કી કરાર સમજાવો. (૦૬)
- (બ) સ્પર્ધાત્મક લાભ એટલે શું? તેના પરિબલો સમજાવો. (૦૭)
- પ્રશ્ન : ૪ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (૧૪)
- (૧) માહિતિ સંચાલનની સક્ષમતા
- (૨) ટેક્નોલોજીકલ પરિબલ
- (૩) સીધે સીધું ચોકાણ
- (૪) સંસાધનોનું અન્વેષણ અને ઉપયોગ
- (૫) સ્વોટ વિશ્લેષણ

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ - ૭

તારીખ : ૦૭/૦૬/૨૦૧૭

બેઠક નંબર :

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુ આપેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબના ભાગરૂપે તમામ જરૂરી ગણતરી દર્શાવો.

પ્રશ્ન : ૧ સૂચના પ્રમાણે જવાબ આપો.

(અ) ભગવતી કંપની લિ. રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦ ના એક પ્રોજેક્ટમાં પોતાના નાણાંનું રોકાણ કરવાનું વિચારે (૦૫)
છે. વાર્ષિક આવકની ધારણા ઘસારા બાદ પણ કરવેરા પહેલાં નીચે મુજબ છે.

વર્ષ	પ્રથમ	બીજું	ત્રીજું	ચોથું	પાંચમું
રૂ.	૨,૫૦,૦૦૦	૨,૫૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦

ઘસારો મૂળ કિંમત પર ૨૦% મુજબ ગણવાનો છે અને કરવેરા ચોખ્ખી આવકના ૫૦% મુજબ ગણવાનો છે.

નીચેની બાબતો ધ્યાનમાં લઈ પ્રોજેક્ટનું મૂલ્યાંકન કરો.

વટાવેલ રોકડ પ્રમાણે પદ્ધતિ જેમાં મૂડી પડતરનો દર ૧૦% મુજબ ગણવાનો છે.

રૂ. ૧ નું વર્તમાન મૂલ્ય ૧૦% વટાવ પરિબલોની નીચે મુજબ છે.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫
વર્તમાન મૂલ્ય	૦.૯૦૯	૦.૮૨૬	૦.૭૫૧	૦.૬૮૩	૦.૬૨૧

(બ) મિત લિ. એક પ્રોજેક્ટમાં રૂ. ૭,૬૦,૦૦૦ રોકવા માંગે છે. તેનો રોકડ પ્રવાહ નીચે મુજબ છે : (૦૫)

વર્ષ	રૂ.
૧	૬,૦૦,૦૦૦
૨	૨,૦૦,૦૦૦
૩	૧,૦૦,૦૦૦
૪	૫,૦૦,૦૦૦

મૂડી રોકાણ પર અંદાજિત વળતરનો દર ૧૨% છે. ૧૨%ના વટાવ પરિબલે રૂ. ૧ નું વર્તમાન મૂલ્ય :

વર્ષ	વર્તમાન મૂલ્ય
૧	૦.૮૯૩
૨	૦.૭૯૭
૩	૦.૭૧૨
૪	૦.૬૩૬

ગણો : (૧) પરત આપ મુદત (૨) વટાવેલ પરત આપ મુદત

પ્રશ્ન : ૨ એક ઉત્પાદક કંપનીના નવરચિત વિભાગના બે વર્ષનું સંચાલન સંબંધિત નીચેની વિગતો આપેલ છે. (૧૨)

પ્રમાણ ઉત્પાદન પડતર :	એકમ દીઠ રૂ.
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	૫.૦૦
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૪.૦૦

ચલિત ઉત્પાદન પરોક્ષ ખર્ચ	3.00
સ્થિર ઉત્પાદન પડતર	3.00
	<u>૧૫.૦૦</u>
પ્રમાણ ઉત્પાદન શક્તિ	રૂ. ૨૫,૦૦૦ એકમો
વેચાણ કિંમત એકમદીઠ	રૂ. ૩૦
વેચાણ વિતરણ ખર્ચ :	
ચલિત એકમદીઠ	રૂ. ૨
સ્થિર	રૂ. ૩૬,૦૦૦

ઉત્પાદન અને વેચાણના આંકડા :	પહેલું વર્ષ	બીજું વર્ષ
ઉત્પાદિત કરેલા એકમો	૨૬,૦૦૦	૨૦,૦૦૦
વેચાણ કરેલા એકમો	૨૧,૦૦૦	૨૨,૦૦૦

તૈયાર કરો :

કુલ પડતર પદ્ધતિ અને સીમાંત પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી સંચાલનનાં પ્રથમ બે વર્ષ માટે આવકનું પત્રક તૈયાર કરો. બંને પદ્ધતિ વચ્ચે નફામાં જો તફાવત આવતો હોય તો તેની મેળવણી દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૨

XYZ કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન શક્તિ ૨,૦૦,૦૦૦ એકમોની છે, પરંતુ સામાન્ય રીતે ફક્ત ૮૦% ઉત્પાદન શક્તિનો ઉપયોગ થાય છે. પડતરની વિગતો નીચે મુજબ છે :

	રૂ.
પ્રમાણિત ચલિત ખર્ચ એકમદીઠ	૧૨
સ્થિર ખર્ચ વાર્ષિક	૪,૦૦,૦૦૦
ચલિત વેચાણ ખર્ચ એકમદીઠ	૪
સ્થિર વેચાણ ખર્ચ	૨,૪૦,૦૦૦
વેચાણ કિંમત એકમદીઠ	૨૨
ઉત્પાદન અને વેચાણની વિગતો :	એકમો
ઉત્પાદન	૧,૪૪,૦૦૦
વેચાણ	૧,૨૮,૦૦૦
આખરનો સ્ટોક	૨૮,૮૦૦

ખરેખર ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ, પ્રમાણિત ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ કરતાં રૂ. ૩૨,૦૦૦ વધારે હતો. તમારે સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ અને સીમાંત પડતર પદ્ધતિ મુજબ નફાકારતા દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરવાનું છે.

પ્રશ્ન : ૩

ભાર્ગવ લિ. નીચેના ચંત્રમાંથી ગમે તે એકની ખરીદી કરવાનું વિચારે છે :

(૧૩)

વર્ષને અંતે બાહ્ય	રોકડ પ્રવાહ	ચંત્ર છ રૂ.	ચંત્ર જી રૂ.
વર્ષ	૦	૨,૦૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦
વર્ષ	૧	-	-
વર્ષ	૨	૨૪,૦૦૦	-

વર્ષ	3	-	૨૦,૦૦૦
કમાણી (ઘસારો - કરવેરા પહેલાંની)			
વર્ષ	૧	૮૦,૦૦૦	૫૪,૦૦૦
વર્ષ	૨	૯૦,૦૦૦	૭૪,૦૦૦
વર્ષ	૩	૧,૦૮,૦૦૦	૯૨,૦૦૦
વર્ષ	૪	૧,૨૦,૦૦૦	૬૨,૦૦૦
વર્ષ	૫	૮૯,૨૦૦	૯૪,૦૦૦
અંદાજી આયુષ્ય		૫ વર્ષ	૫ વર્ષ
કંપની આવકવેરો		૫૦%	૫૦%
મૂલ્યાંકન માટે લેવાયેલ કટ. ઓફ દર		૧૨%	૧૨%

કંપની સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારાની નીતિ અપનાવે છે :

(૧) પરત આપ સમય

(૨) પરત આપ નફાકારતાનો સૂચકાંક

(૩) હિસાબી વળતર દર અને

(૪) ચોખ્ખા વર્તમાનમૂલ્ય પદ્ધતિ અનુસાર દરેક ચંત્ર માટે ક્રમાંક આપો અને કયા ચંત્રની ખરીદી માટે ભલામણ કરશો ?

વાર્ષિક ૧૨% ના વટાવે પરિબળે રૂ. ૧ નું વર્તમાનમૂલ્ય પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે અનુક્રમે ૦.૦૮૯૩, ૦.૭૯૭, ૦.૭૧૨, ૦.૬૩૬ અને ૦.૫૬૭ છે.

અથવા

પ્રશ્ન : ૩

એક કંપની જે વર્તમાનમાં અપ્રચલિત બન્યું છે તેવા મશીનની પુનઃસ્થાપના કરવા ઈચ્છે છે. આ અંગે બે શકતાઓ અસ્તિત્વ ધરાવે છે :

(૧) વર્તમાન મશીન જેવું જ નવું મશીન ખરીદવું Project X

(૨) વર્તમાન મશીન કરતાં વધુ ઉત્પાદન શક્તિવાળું અને વધુ મૂડી રોકાણવાળું મશીન ખરીદવું Project Y. મેનેજિંગ ડિરેક્ટર બંને વિકલ્પ માટે વટાવેલ પરત આપ સમય પદ્ધતિને મહત્ત્વ આપે છે. જ્યારે રીફ એકાઉન્ટન્ટ નીચેની પદ્ધતિઓને લક્ષમાં લેવાનું સૂચન કરે છે :

(૧) ચોખ્ખા વર્તમાન મૂલ્યની પદ્ધતિ

(૨) નફાકારતાના આંકની પદ્ધતિ

(૩) વટાવેલ પરત આપ સમય પદ્ધતિ

બંને પ્રોજેક્ટની માહિતી નીચે પ્રમાણે છે :

	Project X	Project Y
શરૂઆતનું રોકાણ	રૂ. ૨૭,૦૦૦	૪૦,૦૦૦
રોકડ પ્રવાહ વર્ષ		
૧	-	૧૦,૦૦૦
૨	૫,૦૦૦	૧૪,૦૦૦
૩	૨૨,૦૦૦	૧૬,૦૦૦
૪	૧૪,૦૦૦	૧૭,૦૦૦
૫	૧૪,૦૦૦	૧૫,૦૦૦

૧૦% વટાવ દરે રૂ. ૧ નું વર્તમાન મૂલ્ય નીચે પ્રમાણે છે :

વર્ષ	રૂા. ૧ નું વર્તમાન મૂલ્ય
૦	૧.૦૦
૧	૦.૯૧
૨	૦.૮૩
૩	૦.૭૫
૪	૦.૬૮
૫	૦.૬૨

ગણતરી કરીને દર્શાવો કે કયો વિકલ્પ પસંદ કરવો જોઈએ ? શા માટે ?

પ્રશ્ન : ૪

ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

(૧૫)

૧. મૂડી ઉત્પાદકતાને અસર કરતા પરિબલો
૨. સંચાલકીય ઉત્પાદકતાને અસર કરતા પરિબલો
૩. સીમાંત પડતર પદ્ધતિના ફાયદા
૪. ચાવીરૂપ પરિબલ

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ - ૮

તારીખ : ૦૮/૦૬/૨૦૧૭

બેઠક નંબર :

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુ આપેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબના ભાગરૂપે તમામ જરૂરી ગણતરી દર્શાવો.

પ્રશ્ન : ૧ ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (૦૫)

(અ) બાહુબલી ટ્રેડર્સ પાસે શરૂઆતમાં ૨૧૦૦ ખોખાંઓનો સ્ટોક હતો. જે દરેકની કિંમત રૂ. ૫ આંકવામાં આવી હતી. વર્ષ દરમિયાન પેટીએ ૩,૩૬૦ ખોખાં રૂ. ૧૦ ની કિંમતે નવાં ખરીદ્યાં હતા. વર્ષ દરમિયાન ગ્રાહકોને ૨૫,૨૦૦ ખોખાં મોકલવામાં આવ્યા હતાં અને ગ્રાહકોએ ૨૧,૮૪૦ ખોખાં પરત કર્યાં હતાં, ૮૪ ખોખાંને નુકસાન થયું હતું, જે પૈકી ૪૮ ખોખાં દરેક રૂ. ૧ લેખે સમારકામ ખર્ચ કરી સુધાર્યાં હતાં. આખરનો સ્ટોક ઘસારાની જાગેવાઈ બાદ રૂ. ૫ ની કિંમતે આંકવામાં આવે છે. ઉપરની વિગતો પરથી પાત્રોનું સ્ટોક ખાતું તૈયાર કરો.

(બ) અરવિંદ લિ. તા. ૨૫-૪-૨૦૦૬ ના રોજ ભરત લિ. ના રૂ. ૧૦૦ નો એક એવા ૧૦,૦૦૦ શેર (૦૫)

રૂ. ૧૨૦ ના હક-સહિત ભાવે ખરીદે છે, જે માટે તે ૨% દલાલી અને રૂ. ૨૫,૦૦૦ સ્ટેમ્પ ડચૂટીના ચૂકવે છે. ત્યાર પછી ૨૫-૬-૨૦૦૬ ના રોજ અરવિંદ લિ. અને ૧૨,૦૦૦ શેર, રૂ. ૧૪૦ ના હક-સહિત ભાવે ખરીદે છે, જે અંગે તે દલાલી ૨% તથા સ્ટેમ્પ ડચૂટીના રૂ. ૩૫,૦૦૦ ચૂકવે છે. ભરત લિ. એ ૨૦-૯-૨૦૦૬ ના રોજ ૧ શેરે ૧ શેર હકના ધોરણે રૂ. ૮૦ ના ભાવે બહાર પાડ્યા. અરવિંદ લિ. એ પોતાને ઓફર થયેલ હકના શેર પૈકી ૧૪,૦૦૦ શેર ખરીદ્યા અને બાકીના ૮,૦૦૦ શેરના હક શેર દીઠ રૂ. ૩૦ ના ભાવે વેચી દીધા. અરવિંદ લિ. ને ૨૦૦૫-૦૬ ના વર્ષ માટે શેરની વસૂલ આવેલી કિંમત પર ૪૦% ડિવિડન્ડ મળ્યું. તેણે ૨૫-૧૧-૨૦૦૬ ના રોજ રૂ. ૬,૦૦૦ શેર રૂ. ૧૧૦ ના ભાવે વેચી દીધા, જેના પર તેણે ૨% દલાલી ચૂકવી.

ઉપરની વિગતો પરથી ગણતરી કરો :

- (૧) વેચેલ રોકાણોની પડતર
- (૨) નહિ વેચેલ રોકાણોની ચોપડે કિંમત
- (૩) વેચેલ રોકાણ પર નફો કે ખોટ

પ્રશ્ન : ૨ એક ઉત્પાદક તેની પેદાશો પાત્રોમાં વેચે છે અને દરેક માટે રૂ. ૧૨/- વસૂલ કરે છે. જો ગ્રાહકો ત્રણ (૧૪)

માસમાં પાત્રો પરત કરે તો તેમને પાત્ર દીઠ રૂ. ૧૦/- લેખે જમા આપવામાં આવે છે. હિસાબી હેતુસર, વર્ષ આખરે કંપની પાસેનો અને ગ્રાહકો પાસેનો સ્ટોક, પાત્ર દીઠ રૂ. ૮/- લેખે ગણવામાં આવે છે. સિવાય કે નવાં ચંત્રો જેને ખરીદ કિંમત ગણવામાં આવે છે. તા. ૩૧મી માર્ચ ૨૦૧૬ નાં રોજ પૂરા થતાં વર્ષ માટે નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે.

વિગત	પાત્રોની સંખ્યા
ગ્રાહકો પાસે શરૂનો સ્ટોક	૬૦૦
હાથ પર શરૂનો સ્ટોક	૪૫૦
ગ્રાહકો પાસે છેવટનો સ્ટોક	૫૦૦

હાથ પર છેવટનો સ્ટોક	૪૦૦
વર્ષ દરમિયાન ખરીદી (સમાન દરે) કુલ રૂા. ૨૫૨૦	?
ગ્રાહકોને મોકલેલ	૩૨૫૦
ગ્રાહકો દ્વારા પરત કરેલ	૩૦૦૦
આગથી નુકસાન પામેલ	૫૦
ભંગાર તરીકે વેચેલ (રૂા. ૧૫૦ માં)	૩૦

ઉપરની વિગતો પરથી પાત્રોનું સ્ટોક ખાતું અને પાત્રોનું વેપાર ખાતું બનાવો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૨

જીવન લિ. પોતાનો માલ પરત થઈ શકે તેવાં ડ્રમ્સમાં પૂરો પાડે છે. દરેક ડ્રમ માટે ગ્રાહક પાસેથી રૂા. (૧૪) ૧૫/- ચાર્જ કરવામાં આવે છે અને જો ગ્રાહક ત્રણ માસની મુદતમાં પરત કરે તો તેમને ડ્રમ દીઠ રૂા. ૮/- જમા આપવામાં આવે છે. કંપનીનાં ચોપડામાંથી નીચેની માહિતી મળે છે.

વિગત	ડ્રમ્સની સંખ્યા
હાથ પર શરૂનો સ્ટોક	૨,૦૦૦
ગ્રાહકો પાસે શરૂનો સ્ટોક	૩,૦૦૦
ગ્રાહકોએ મોકલેલ ડ્રમ્સ	૬,૪૦૦
ગ્રાહકોએ પરત કરેલ ડ્રમ્સ	૪,૮૦૦
ભંગાર તરીકે વેચેલ ડ્રમ્સ (ભંગારની ઉપર રૂા. ૩૦૦)	૧૦૦
અકસ્માતથી નાશ પામેલ ડ્રમ્સ	૨૦
હાથ પર છેવટનો સ્ટોક	૩,૩૬૦
ગ્રાહકો પાસે છેવટનો સ્ટોક	૩,૬૦૦

વર્ષ દરમિયાનની ખરીદીની કુલ રકમ રૂા. ૩૦,૦૦૦ છે. સ્ટોક મૂલ્યાંકનનાં હેતુથી બધા ડ્રમ્સની કિંમત એકમદીઠ રૂા. ૫ ગણવામાં આવે છે. નવા ડ્રમ્સની કિંમત પડતર કિંમતે ગણવાની છે.

ઉપરની માહિતી પરથી ડ્રમ્સ સ્ટોક ખાતું અને ડ્રમ્સનું વેપાર ખાતું બનાવો.

પ્રશ્ન : ૩

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

(૧૪)

(૧) એક કંપનીની નીચેની માહિતી પરથી વેચાણ પડતર હવાલાની રકમ શોધો :

વિગત	ઐતિહાસિક પડતર રૂા.	સૂચક આંક
શરૂઆતનો સ્ટોક	૪૫,૦૦૦	૧૮૦
વર્ષ દરમિયાન ખરીદી	૧,૪૦,૦૦૦	૨૦૦
વેચાણ માટે મળતો કુલ માલ	૧,૮૫,૦૦૦	
બાદ : આખર સ્ટોક	૫૫,૦૦૦	૨૨૦
	૧,૩૦,૦૦૦	

(૨) એક કંપની નીચે આપેલી માહિતી ઐતિહાસિક પડતરને આધારે આપવામાં આવી છે. તેના પરથી વર્તમાન પડતર પદ્ધતિ (C.C.A.) મુજબ નાણાકીય કાર્યશીલ મૂડીના હવાલાની ગણતરી કરો.

વિગત	૧-૪-૨૦૦૪	૩૧-૩-૨૦૦૫
દંધાના દેવાદારો	રૂા. ૧,૦૦,૦૦૦	રૂા. ૧,૮૦,૦૦૦
દંધાના લેણદારો	રૂા. ૫૫,૦૦૦	રૂા. ૯૨,૦૦૦
સૂચક આંક	૨૦૦	૩૦૦
સરેરાશ સૂચક આંક		૨૪૦

(3) એક કંપનીના ૨૦૦૪-૦૫ ના વર્ષ આંકડા નીચે મુજબ છે :

વિગત	૧-૪-૨૦૦૪ રૂ.	૩૧-૩-૨૦૧૫ રૂ.
શેરમૂડી	૮,૦૦,૦૦૦	૮,૦૦,૦૦૦
નફા-નુકસાન ખાતુ	૭,૦૦,૦૦૦	૫,૮૦,૦૦૦
બેન્ક લોન	૧૭,૦૦,૦૦૦	૧૫,૪૦,૦૦૦
કરવેરાની બેગવાઈ	૭,૦૦,૦૦૦	૫,૮૦,૦૦૦
રોકડ અને બેંક	૧૩,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦

બે ઘસારાનો હવાલો રૂ. ૪૬,૬૦૦ વેચાણ પડતરનો હવાલો રૂ. ૪,૪૦,૦૦૦ નાણાકીય કાર્યશીલ મૂડીનો હવાલો રૂ. ૧,૫૧,૪૦૦ હોય તો વર્તમાન પડતર પદ્ધતિ મુજબ ગિયરિંગ હવાલાની ગણતરી કરો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૩

તા. ૧-૪-૨૦૧૦ ના રોજનું ઓનિડા લિમિટેડનું પાકું સરવૈયું અને તા. ૩૧-૩-૨૦૧૧ ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની આવકનું પત્રક નીચે મુજબ છે : તા. ૦૧-૪-૨૦૧૦ નાં રોજનું પાકું સરવૈયું (૧૪)

જવાબદારીઓ	રૂ.	મિલકતો	રૂ.
ઈક્વિટી શેરમૂડી	૧,૦૦,૦૦૦	ચંત્રો	૮૮,૦૦૦
૧૩.૫% નાં ડિબેન્ચર્સ	૨૦,૦૦૦	સ્ટોક	૧૨,૦૦૦
લેણદારો	૨૦,૦૦૦	દેવાદારો	૨૦,૦૦૦
		રોકડ સિલક	૨૦,૦૦૦
	૧,૪૦,૦૦૦		૧,૪૦,૦૦૦

તા. ૩૧-૩-૨૦૧૧ ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની આવકનું પત્રક

	રૂ.	રૂ.
વેચાણ :		૧,૬૦,૦૦૦
બાદ : વેચેલ માલની પડતર :		
શરૂઆતનો સ્ટો (ફિફો)	૧૨,૦૦૦	
ચોખ્ખી ખરીદી	૪૮,૦૦૦	
	૬૦,૦૦૦	
બાદ: આખર સ્ટોક (ફિફો)	૧૦,૦૦૦	૫૦,૦૦૦
વેચાણ પર કાચો નફો :		૧,૧૦,૦૦૦
વહીવટી ખર્ચા	૨૪,૦૦૦	
ઘસારો	૮,૮૦૦	
ડિબેન્ચર વ્યાજ (૩૧-૩-૨૦૧૧ ના રોજ ચૂકવેલ)	૨,૭૦૦	૩૫,૫૦૦
જાળવણી રાખેલ કમાણી		૭૪,૫૦૦

વર્ષ દરમિયાન દેવદારો અને લેણદારોની બાકીઓમાં કોઈ ફેરફાર નથી.

સામાન્ય ભાવ સૂચકઆંક નીચે મુજબ હતો :

૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૦	૨૮૦
વર્ષ દરમિયાન સરેરાશ	૩૫૦
૩૧ મી માર્ચ, ૨૦૧૧	૪૨૦

વર્તમાન ખરીદ શક્તિની પદ્ધતિ (CPP) મુજબ ભાવસપાટીમાં ફેરફારની અસર આપ્યા બાદ તા. ૩૧-૩-૨૦૧૧ ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષ માટેના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન : ૪

ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(૧૨)

૧. શાખપત્ર
૨. વિદેશી ચલણનું સંચાલન
૩. વર્તમાન ખરીદ શક્તિ પદ્ધતિ અને વર્તમાન પડતર હિસાબી પદ્ધતિ વચ્ચેનો તફાવત
૪. પેકેજ અને પાત્રોનાં હિસાબો રાખવાની પદ્ધતિઓ
૫. વિદેશમાં રોકાણ કરવાનાં કારણો

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૭

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ - ૯

તારીખ : ૦૬/૦૬/૨૦૧૭

બેઠક નંબર :

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

કુલ ગુણ : ૫૦

પ્રશ્ન : ૧ સૂચના પ્રમાણે જવાબ આપો. (૦૫)

(અ) એક વસ્તુના ઉત્પાદન માટે પ્રક્રિયા - અ અંગેની નીચેની માહિતી મળી છે.

કુલ પડતર - રૂા. ૨,૫૦,૦૦૦	૨૫૦૦ એકમો
માલસામાન, મજૂરી અને પરોક્ષ ખર્ચનું પ્રમાણ	૫ : ૩ : ૨
સામાન્ય બગાડ	૫%
પ્રક્રિયામાં ખરેખર ઉદ્પાદન	૯૦% દાખલ કરેલનાં

પ્રક્રિયા - અ નું ખાતુ બનાવો.

(બ) એક કંપની બિનસંકલિત હિસાબી પદ્ધતિ પ્રમાણે હિસાબો રાખે છે. નીચેના વ્યવહારો અંગે આમાનોંધ લખો. (૦૫)

(૧) ખાસ જોબ માટે માલસામાનની ખરીદી	રૂા. ૧૨,૦૦૦
(૨) ઉત્પાદન અંગે આપેલ પ્રત્યક્ષ માલસામાન	રૂા. ૧,૮૦,૦૦૦
(૩) માલસામાનનો અસામાન્ય બગાડ	રૂા. ૫,૦૦૦
(૪) કારખાનામાં તૈયાર થયેલ માલની પડતર	રૂા. ૩,૯૦,૦૦૦
(૫) અધૂરા જોબને ફાળે આવતો કારખાના ખર્ચ	રૂા. ૫,૦૦૦

પ્રશ્ન : ૨ ડોનિકા લિમીટેડ પ્રક્રિયા - અ ને લગતી ડિસેમ્બર ૨૦૧૬ ને લગતી માહિતી નીચે મુજબ આપે છે : (૧૪)

(૧) વિગત, એકમો, એકમદીઠ કિંમત અને પૂર્ણતાની કક્ષા :

વિગત	એકમો	એકમ દીઠ રૂા.	પૂર્ણતાની કક્ષા		
			માલસામાન %	મજૂરી %	શિરોપટ્ટી ખર્ચ %
શરૂઆતનો અર્ધતૈયાર માલ	૩૨,૦૦૦	૫	૧૦૦	૬૦	૬૦
ભંગાર	૪૮,૦૦૦	૪	૧૦૦	૮૦	૮૦
છેવટનો સ્ટોક	૩૬,૦૦૦	?	૧૦૦	૭૦	૭૦

(૨) ખર્ચાઓ :

(અ) દાખલ કરેલ માલસામાન : ૩,૬૮,૦૦૦ એકમો એકમ દીઠ રૂા. ૪

(બ) મજૂરી અને શિરોપટ્ટી ખર્ચ અનુક્રમે એકમ દીઠ રૂા. ૨ અને રૂા. ૧

પૂર્ણ એકમોના ઉત્પાદનના

(૩) પૂર્ણ અને બીજી પ્રક્રિયા ખાતે ફેરબદલી : ૩,૧૬,૦૦૦ એકમો

(૪) સામાન્ય બગાડ : ૮% (શરૂઆતનો સ્ટોક વતી દાખલ કરેલ એકમોના)

નીચેના પત્રકો બનાવો. : (૧) પૂર્ણ એકમો દર્શાવતું પત્રક (૨) પડતરનું પત્રક

(૩) મૂલ્યાંકન પત્રક

(૪) પ્રક્રિયા ખાતું ડિસેમ્બર - ૨૦૧૬

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ ભાવિકા લીમીટેડ એક વસ્તુનું ઉત્પાદન કરે છે. તે ત્રણ પ્રક્રિયામાંથી પસાર થાય છે. તેની માર્ક, (૧૪)
૨૦૧૭ દરમિયાનના ઉત્પાદનને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે :

વિગત	પ્રક્રિયા - ૧	પ્રક્રિયા - ૨	પ્રક્રિયા - ૩	પ્રક્રિયા - ૪
શરૂઆતનો સ્ટોક	૧,૦૦,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦	૮૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	૨,૦૦,૦૦૦	૨,૧૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦	-
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૧,૫૦,૦૦૦	૧,૫૦,૦૦૦	૧,૬૦,૦૦૦	-
ઉત્પાદનના શિરાપરી ખર્ચ	૧,૪૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦	૪,૦૦,૦૦૦	-
આખર સ્ટોક	૫૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦	૪૦,૦૦૦	૧,૫૦,૦૦૦
દરેક પ્રક્રિયા પર પડતર પર નફો	૩૩ $\frac{૧}{૩}$ %	૨૫%	૨૫%	-
શરૂઆતના સ્ટોક પર આંતર પ્રક્રિયા નફો	-	૨૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦	૧,૧૦,૦૦૦

દરેક પ્રક્રિયાનો સ્ટોક પ્રાથમિક પડતરના ધોરણે આંકવામાં આવે છે. અને તૈયાર માલનો સ્ટોક જે કિંમતે પ્રક્રિયા-૩ માંથી મળે છે તે કિંમતે જ આંકવામાં આવે છે. તે સમય દરમિયાન વેચાણ રૂ. ૩૫,૦૦,૦૦૦ નું થયું હતું.

- તૈયાર કરો :
- (૧) દરેક પ્રક્રિયાનાં ખાતા
 - (૨) ખરેખર મળેલ નફાનું પત્રક
 - (૩) પાકા સરવૈયાના હેતુ માટે સ્ટોકનું મૂલ્ય

પ્રશ્ન : ૩ સાગર લિમીટેડની પડતર ખાતાવહીમાં તા. ૧-૪-૨૦૧૬ ના રોજ નીચેની બાકીઓ છે : (૧૪)

વિગત	ઉધાર રૂ.	જમા રૂ.
માલસામાન ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૧,૦૦,૦૦૦	
ચાલુકામ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૨૫,૦૦૦	
તૈયારમાલ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૭૫,૦૦૦	
સામાન્ય ખાતાવહી હવાલા ખાતું		૨,૦૦,૦૦૦
	૨,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦

વર્ષ દરમિયાનનાં વ્યવહારો :

વિગત	રૂ.
સ્ટોર્સ માટે ખરીદી	૬,૩૦,૦૦૦
ખાસ ઓર્ડર માટે માલસામાનની ખરીદી	૭૦,૦૦૦
પૂરો પાડેલ માલસામાન : પ્રત્યક્ષ	૪,૫૦,૦૦૦
પરોક્ષ	૧,૬૫,૦૦૦
સપ્લાયરને પરત કરેલ માલ	૫૫,૦૦૦
વેચાણ ઓફિસ સ્ટાફનો પગાર	૮૦,૦૦૦
માલ સંગ્રહ વિભાગનો પગાર	૬૭,૫૦૦
મુખ્ય ઓફિસનો પગાર	૨૦,૦૦૦
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	૩,૨૫,૦૦૦
વેચાણ ઓફિસ અને શો રૂમનાં ખર્ચ	૧,૫૨,૫૦૦
મજૂરી : પ્રત્યક્ષ	૩,૫૫,૦૦૦
પરોક્ષ	૧,૦૫,૦૦૦
	૪,૬૦,૦૦૦

માલ સંગ્રહ અને ડિલિવરીના ખર્ચા	૧,૨૨,૫૦૦
મુખ્ય ઓફિસનાં ખર્ચા	૭૨,૫૦૦
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત	૫,૫૭,૫૦૦
વેચાણ ખર્ચાની વસૂલાત	૨,૨૭,૫૦૦
વિતરણ ખર્ચની વસૂલાત	૨,૦૦,૦૦૦
ઓફિસ ખર્ચની વસૂલાત	૯૦,૦૦૦
વર્ષ દરમિયાન ઉત્પાદન	૧૪,૨૦,૦૦૦
તૈયાર માલનું વેચાણ (પડતર કિંમત)	૧૫,૩૭,૫૦૦
તૈયાર માલનું વેચાણ (વેચાણ કિંમત)	૨૧,૧૭,૫૦૦

પડતર ખાતાવહીમાં બિનસંકલિત હિસાબી પદ્ધતિ મુજબ જરૂરી ખાતા તૈયાર કરો. અને તા. ૩૧ મી માર્ચ, ૨૦૧૭ ના રોજનું કાર્ય સરવૈયું બનાવો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૩

મિહિર કંપની લિમિટેડ તેના હિસાબો સંકલિત પદ્ધતિ અનુસાર રાખે છે. તા. ૩૧ મી માર્ચ, ૨૦૧૬ નાં (૧૪) રોજનું કાર્ય સરવૈયું નીચે મુજબ છે :

વિગત	ઉધાર રૂા.	જમા રૂા.
શેરમૂડી		૧૫,૫૦,૦૦૦
અનામતો		૨,૩૨,૫૦૦
નફાનુકસાન ખાતું		૩,૧૦,૦૦૦
દેવાદારો / લેણદારો	૩,૪૮,૭૫૦	૨,૩૨,૫૦૦
કાયમી મિલકતો	૫,૮૧,૨૫૦	
બેંક સિલક - રોકડ સિલક	૫,૦૩,૭૫૦	
આખર સ્ટોક : કાયો માલ	૪,૨૬,૨૫૦	
ચાલુ કામ (અર્ધતૈયાર માલ)	૨,૭૧,૨૫૦	
તૈયાર માલ	૧,૯૩,૭૫૦	
	૨૩,૨૫,૦૦૦	૨૩,૨૫,૦૦૦

વર્ષ દરમિયાનના વ્યવહારો નીચે મુજબ હતા :

વિગત	રૂા.
માલસામાનની ખરીદી (૮૦% રોકડેથી)	૩,૨૫,૫૦૦
વેપારીઓને માલ પરત	૧૫,૫૦૦
ખાસ જોબ અંગે માલસામાન ખરીદ્યો (ઉધાર)	૩૭,૭૫૦
લેણદારોને ચૂકવ્યા	૪,૦૦,૦૦૦
ઉત્પાદન અંગે પૂરો પાડેલ માલસામાન	૨,૬૭,૩૦૦
મજૂરી : પ્રત્યક્ષ ૧,૫૫,૦૦૦	
પરોક્ષ ૩૮,૭૫૦	૧,૯૩,૭૫૦
ઉદ્પાદન ખાતે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ઉધારી	૧,૩૯,૫૦૦
ચૂકવેલ શિરોપરી ખર્ચા : કારખાના ખર્ચા : ૧,૧૬,૨૫૦	
વહીવટી ખર્ચા : ૭૭,૫૦૦	
વેચાણ વિતરણ ખર્ચા ૩૮,૭૫૦	૨,૩૨,૫૦૦

વેચાણ (૮૦% ઉધાર)		૬,૯૭,૫૦૦
દેવાદારો પાસેથી મળ્યા		૮,૧૩,૭૫૦
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત		૧,૫૧,૦૦૦
પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત		૯૩,૦૦૦
વહીવટી વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત		૩૧,૦૦૦
વીમો અને વેરા અગાઉથી ચૂકવ્યા (કારખાના પરોક્ષ ખર્ચમાં સમાયેલ)		૧,૫૦૦
આવકવેરો ચૂકવ્યો		૧,૪૦,૦૦૦
આખર માલનો સ્ટોક :		
કાચો માલ	૪,૬૫,૦૦૦	
ચાલુકામ (અર્ધતૈયાર માલ)	૨,૪૮,૦૦૦	
તૈયાર માલ	૫,૦૩,૭૫૦	૧૨,૧૬,૭૫૦
માલનો સામાન્ય બગાડ		૩,૯૫૦

સંકલિત ખાતાવહીમાં જરૂરીખાતા તૈયાર કરો અને તા. ૩૧ મી માર્ચ, ૨૦૧૭ નાં રોજનું કાચુ સરવૈયું તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન : ૪

ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે ત્રણ)

(૧૨)

- (૧) પડતર ખાતાવહીમાં નિયંત્રણ ખાતાં
- (૨) પડતર અંકુશ અને પડતર ઘટાડો
- (૩) આંતર પ્રક્રિયા નફો
- (૪) પડતર ઘટાડાનાં ફાયદા
- (૫) સ્ટોકમાં નહિ મળેલ નફો

